ZWIĄZEK WOJEWÓDZTW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

STANOWISKO
Zarządu Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 27 października 2026 roku

w sprawie propozycji zmian w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r.
o samorządzie województwa w zakresie zasad przetwarzania danych osobowych i organizacji budżetu obywatelskiego

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej dostrzega potrzebę uporządkowania zasad przetwarzania danych osobowych w ramach realizacji budżetu obywatelskiego poprzez określenie jasnych kryteriów przetwarzania danych gromadzonych podczas konsultacji społecznych, w tym zakresu danych, okresu ich przechowywania a także form weryfikacji tożsamości osób oddających głos. Przyjmowane rozwiązania powinny łączyć ochronę danych i zapewnienie mieszkańcom możliwości udziału w głosowaniu ze skutecznym przeciwdziałaniem nadużyciom. Art. 10a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa określający prawo do konsultacji z mieszkańcami województwa nie precyzuje w jaki sposób te konsultacje mają odbyć się i w jaki sposób należy zidentyfikować mieszkańca województwa, aby zapobiegać kilkukrotnemu oddawaniu głosu przez tę samą osobę. Przede wszystkim przepisy prawa nie precyzują jakie dane mieszkańców powinny być zbierane i jak ma przebiegać proces ich przetwarzania. Aktualnie kwestia oceny zakresu danych oraz procedury realizacji tego zadania ustawowego spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego, które w sposób różnorodny regulują tą materię w uchwałach, zaskarżanych w ramach nadzoru, co w konsekwencji jest przedmiotem niejednolitych rozstrzygnięć sądowoadministracyjnych. Powyższe problemy wywołują niepewność prawną działania samorządów zobowiązanych do przetwarzania danych osobowych na potrzeby realizacji budżetów obywatelskich. W pracach nad doprecyzowaniem zasad przetwarzania danych osobowych w ramach budżetu obywatelskiego należy uwzględnić doświadczenia samorządów województw prowadzących budżety obywatelskie oraz następujące postulaty:

1. Uwzględnienie specyfiki samorządu województwa

Rozwiązania dotyczące identyfikacji głosujących i weryfikacji ich uprawnień powinny uwzględniać różnice między poszczególnymi szczeblami samorządu. Województwa nie dysponują takimi samymi zasobami informacji o mieszkańcach ani możliwościami ich weryfikacji jak gminy. Samorząd województwa nie prowadzi żadnych baz danych lub innych narzędzi umożliwiających identyfikację mieszkańców, które byłyby już wykorzystywane do realizacji jego zadań i możliwe do użycia także w opisywanym celu. Takie narzędzia nie są używane, gdyż charakter zadań województwa, w odróżnieniu od zadań gminnych, nie skupia się na bezpośredniej relacji z mieszkańcami. Na tle pozostałych zadań województwa, głosowanie w ramach budżetu obywatelskiego jest swoistym wyjątkiem w tym zakresie. Z tego względu rozwiązania wypracowane na poziomie gminnym wymagają oceny ich przydatności i wykonalności przed zastosowaniem w województwach.

2. Uwzględnienie szczególnego charakteru budżetu obywatelskiego

Przy ocenie zakresu danych niezbędnych do prowadzenia budżetu obywatelskiego należy uwzględniać jego specyfikę jako szczególnej formy konsultacji społecznych. Głosowanie służy wyborowi zadań finansowanych ze środków publicznych i powinno zapewniać równość oraz bezpośredniość udziału mieszkańców. Ocena dopuszczalności przetwarzania danych wymaga zatem uwzględnienia tych wymogów oraz ryzyka wpływania na wyniki przez wielokrotne głosowanie, posługiwanie się nieprawdziwymi danymi lub oddawanie głosów za inne osoby. Brak przepisów

określających zakres danych pozyskiwanych dla realizacji budżetu obywatelskiego powoduje różnorodność rozwiązań przyjmowanych przez samorządy, a w konsekwencji również różnorodność rozstrzygnięć nadzorczych wojewodów dotyczących przyjmowanych przez samorządy uchwał oraz różnorodność rozstrzygnięć sądowo administracyjnych.

3. Ograniczenie zmian ustawowych do zagadnień wymagających doprecyzowania

Oprócz weryfikacji danych zasadne jest doprecyzowanie okresu przechowywania niezanonimizowanych danych z głosowania, z uwzględnieniem przepisów archiwalnych, oraz dopuszczalnych form głosowania (papierowa bądź elektroniczna) i podstawowych zasad ich stosowania. Należy jednocześnie zachować odpowiednią swobodę organizacyjną samorządów i unikać nadmiernie szczegółowego regulowania wszystkich aspektów przetwarzania danych. Sam ogólny charakter przepisów nie przesądza o niezgodności przyjętych rozwiązań z RODO. Ze względu na bezpieczeństwo proceduralne zasadne jest jednak wypracowanie jednolitego sposobu postępowania również w tym zakresie. Pozwoliłoby to ograniczyć niepewność wynikającą z rozbieżności w orzecznictwie i stanowiskach organów nadzorczych.

Doprecyzowania wymaga również podstawa prawna przetwarzania danych osobowych poszczególnych kategorii uczestników budżetu obywatelskiego oraz sposób realizacji obowiązku informacyjnego wobec osób popierających projekty i autorów dokumentacji załączanej do zgłoszeń. Należy przy tym uwzględnić przypadki, w których projektodawca wykorzystuje dokumentację autorstwa innych osób, oraz związane z tym kwestie ochrony praw autorskich. Okresy przechowywania danych powinny być zróżnicowane stosownie do celu ich przetwarzania. Zasadne jest rozważenie możliwości usuwania danych głosujących po upływie terminu na wniesienie odwołań, jeżeli taki tryb zostanie przewidziany, przy odpowiednio dłuższym przechowywaniu danych projektodawców, których projekty zostały wybrane do realizacji. Rozwiązania te powinny uwzględniać wymagania wynikające z przepisów archiwalnych oraz koszty przechowywania dokumentacji.

4. Wypracowanie praktycznych wskazówek we współpracy z UODO

Pracom legislacyjnym powinny towarzyszyć działania doradcze UODO, prowadzone z udziałem przedstawicieli samorządów oraz inspektorów ochrony danych. Potrzebne są praktyczne wskazówki dotyczące zgodnego z prawem organizowania głosowania już na gruncie obowiązujących przepisów. Powinny one wskazywać możliwe do zastosowania sposoby identyfikacji głosujących i zapobiegania nadużyciom, z uwzględnieniem ochrony danych oraz możliwości organizacyjnych poszczególnych szczebli JST.

5. Rozważenie rezygnacji z obowiązku zbierania list poparcia projektów

Zasadne jest rozważenie zniesienia obowiązku zbierania list poparcia. Mechanizm ten wiąże się z przetwarzaniem danych przez osoby zgłaszające projekty, podczas gdy możliwości weryfikowania list przez samorząd województwa są ograniczone. Należy ocenić, czy jego znaczenie dla prawidłowego przebiegu budżetu obywatelskiego uzasadnia związane z nim obowiązki i ryzyka, czy też właściwszym rozwiązaniem byłoby uproszczenie procedury zgłaszania projektów.

Mając na uwadze powyższe Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej wyraża gotowość do udziału w pracach nad rozwiązaniami, które zapewnią ochronę danych mieszkańców, wiarygodność głosowania oraz sprawną organizację budżetów obywatelskich. Za istotne uznaje wypracowanie tych rozwiązań we współpracy z samorządami, z uwzględnieniem specyfiki województw i ich doświadczeń praktycznych.

Olgierd Geblewicz

Prezes Zarządu
Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej